

Moji spomini na otroštvo

Moj rojstni kraj in dom je bila domačija Pri Jenceljnu. Domači kraj sem imela rada in sem ponosna nanj še danes. Čeprav sem že 40 let od doma, se rada vračam in z veseljem me vsakič sprejmejo. V mojih otroških letih ni bilo igrač in tudi denarja ni bilo veliko. Pa tudi radia in televizije ni bilo. Imela sem le eno punčko. Živelimo na manjši kmetiji, zato so bile prve igrače majhne ovčke in piščančki. Rada (včasih manj rada) sem pomagala pri domačih opravilih. S sedmimi leti sem se začela učiti molsti krave, z devetimi sem že poprijela za koso in malo kasneje sem že navezala vola (mu na glavo dala podjužno in ježes, vse povezala z jermeni in vpregla v ojnice). Postopno sem se naučila ročnega striženja ovc in s sprom žeti žito. Kmalu sem si upala na skrivaj tudi kaj zašiti na mamin šivalni stroj. Ah! Kuhinja me pa ni veselila, čeprav sem bila z njo kasneje poklicno povezana. Ob sobotah je bilo treba poribati vse prostore v hiši. Za čiščenje lesenega poda smo potrebovali škof z vodo, kunjno in sirkovo krtačo pa nekaj za pod kolena. Ker je bilo pri nas premalo moških rok, sem bratu pomagala pri pripravi rezance iz detelje, slame in malo daljšega sena, ki ga je bilo treba narezati s slamoreznicco. A priprava živinske krme me ni veselila, ker se je preveč kadilo. Ja, pa drva je bilo treba nanositi. Pozimi sem šivala prtičke in se rada sankala. Enkrat sem s sankami priletela v deske in se ranila. Peš so me spravili do stare bolnice v dolini, da so mi zašili rano.

Jeseni 1958 je bilo treba prestopiti šolski prag. Tega sem se veselila, saj sem se želela naučiti pisanja, branja in računanja. Prvi dan sem lepo oblečena, v oblekici, sama odkorakala v deset minut hoje oddaljeno šolo v Javorniškem Rovtu, kjer se je pouk začel za osem sošolcev. Naša tovarišica, kot smo takrat rekli učiteljici, je bila starejša gospa, Pavlina Klančnik. Naučila nas je lepo pisati. Če smo bili poredni, nas je zaklenila v razred, tudi za daljši čas. Mlajši učenci smo imeli pouk popoldne, starejši pa dopoldne. To pa zato, ker smo imeli le eno učilnico in eno tovarišico. Tako je bilo skoraj dve leti do prihoda mlade tovarišice Milene Osvald (por. Makovec) iz Rateč. V tretjem razredu

*Šolarji v Javorniškem Rovtu leta 1962,
last Jožica Zupančič*

je bilo treba že več znati. Pri telovadbi smo se žogali in pleli vrtičke ob šoli, pozimi pa smo se veliko sankali. Učiteljica Milena nas je peljala tudi v Planico na ogled skakalnice in tekmovanja v skokih. Dobro oblečeni smo se peš odpravili do Javornika, kjer smo šli na vlak in se peljali do Rateč, od koder smo šli peš v Planico. Tovarišica nas je pri njej doma v Ratečah pogostila s čajem in toplo hrano, nato pa je sledil povratek z vlakom in naprej peš v Rovte. V četrtem razredu smo dobili mlado učiteljico Ado Stražišar z Jesenic. Tudi z njo smo se pozimi hodili sankat. Sankali smo se od Lenčka do Žagarja, ne da bi se ustavili. Potem smo tako dolgo hodili do šole, da je bilo že konec pouka. Kadar smo v razred prišli mokri, smo lahko posedli okoli peči. V razredu je bilo 6 klopi in 12 stolov. V klopeh so bile vstavljene posodice za črnilo, tinto, in prostor za peresnik. Spredaj je bil kateder in stol za učiteljico. Učilnica je bila opremljena še s tablo, zemljevidom, peskovnikom, reliefom, omaro za učila, pečjo in umivalnikom. Imeli smo še kabinet in stranišče na izplakovanje. Nasproti razreda sta bili kuhinja in učiteljeva soba. V stavbi je bila še podzemna klet, »kevder«, in zgoraj dvorana z odrom za gledališke igre. Zunaj, ob šoli, pa je bil urejen še prostor za predvajanje filmov, kar je vaščanom pomenilo velik napredek. Šolsko malico je pripravljala Jerca Noč, ki je živela v bližini. Vsako jutro je spekla kruh in skuhala mleko, pripravila kakav in včasih čaj. Po štirih letih pouka na »visoki« šoli v Javorniškem Rovtu je bilo radosti konec. S poukom smo nadaljevali na Koroški Beli. Komaj 11-letni smo hodili peš v vsakem vremenu pet do šest kilometrov v eno smer. Pozimi pa smo se dol kar sankali in sani pustili pri Žagarju, da je bila njegova šupa čisto polna. Žagarjevi se niso jezili. Teže je bilo nazaj grede, ko je bilo treba nositi torbo in še vleči sanke. Ko smo bila dekleta večja, smo se pri Žagarju preobule, da nas v dolini ne bi postrani gledali in govorili: »Poglej, Rotarji pa v kvedrih!« Takrat še niso plužili ceste v Rovte. Velikokrat je bilo tako, da je bil v Rovtih še sneg, v dolini pa že kopno. A peš hoja

nas ni žalostila. Da je dolga pot hitreje minila, smo se pogovarjali, včasih tudi skregali. A tudi to smo sprejemali kot del življenja. Še danes sem srečna, da živim v Javorniškem Rovtu, kjer sem si ustvarila družino in dom.

*Otroci v Javorniškem Rovtu v zimi
1936/1937, last Franci Razingar*

